

Goedemiddag!

Elke eerste zondag van de maand gaat deze Nieuwsbrief naar een groot aantal griffiers, adjunct-griffiers en andere medewerkers in en om raadsgriffies.

Doelstelling is om “iets juridisch” dat mij afgelopen maand het meest is opgevallen met de lezers te delen, en er waar mogelijk leermomenten uit te halen.

Dit alles om zoveel mogelijk gemeenteraden support te bieden bij het juridisch optimaliseren van hun besluitvormingsprocessen en andere werkzaamheden.

Thema voor deze Nieuwsbrief is: het recht op interpellatie.

21 jaar geleden alweer

Ruim 21 jaar geleden, te weten 7 maart 2002, trad de Wet dualisering gemeentebestuur in werking. De dualisering van het gemeentebestuur was een feit!

Raad en college, gedurende 151 jaar monistisch als één (soort van) geheel aan elkaar geklonken, werden op dat moment zoals dat zo mooi heette “ontvlochten”.

Met als kernpunt de wethouder die niet langer (ook) deel uitmaakte van de gemeenteraad.

Als ik goed heb begrepen, vergaderen raadsfracties dus al ruim 21 jaar zonder aanwezigheid van de wethouder(s).

Ontvlochten

Een ontvlochten raad staat los van het college. Dat is noodzakelijk om het college en elk van zijn leden optimaal te kunnen controleren.

Die nieuwe werkelijkheid kan niet alleen op een roze wolk figureren. Maar zal ook “*down to earth*” zichtbaar moeten worden.

En daar is in voorzien, met dank aan de wetgever!

Het instrumentarium

Tot 7 maart 2002 was het meest ingrijpende wettelijk controle-instrument het recht op inlichtingen, aangevuld met het minder vérgaande recht van elk raadslid op het stellen van vragen.

Een echte deuk in een pakje boter schop je niet met die instrumenten.

Het heeft de wetgever dan ook behaagd om in het kielzog van het dualisme een aantal nieuwe instrumenten aan raad en raadslid te geven.

Denk hierbij, waar het gaat om het individuele raadslid, aan het initiatiefrecht en het recht op het indienen van een of meer amendementen.

De raad als geheel heeft er het raadsonderzoek bij gekregen.

Raad én raadslid houden er een heel ambtenarenkorps op na, in de startblokken voor het leveren van die felbegeerde ambtelijke bijstand.

En dan is er ook het instrument van de interpellatie. Wat kan en mag een raadslid daar eigenlijk mee?

Onvervreembare rechten (?)

De Gemeentewet is duidelijk als het gaat over de vraag, of er valt te tornen aan het recht op gebruik van instrumenten door raad en raadslid: niet!

Wettelijk toegekende rechten zijn volledig eigendom van het raadslid als individu en de raad als geheel. Geen raad of college kan bepalen dat er een maximum wordt gesteld aan het aantal in te dienen vragen, amendementen, initiatiefvoorstellen of verzoeken om inlichtingen.

Het enige wat de raad vermag, is het stellen van regels over de wijze waarop van een recht gebruik wordt gemaakt. Procedureregels dus.

Vreemde eend in de dualistische controle-bijt is het instrument van de interpellatie. Qua zwaarte staat dit in tussen het stellen van vragen en het raadsonderzoek. Een raadslid grijpt er niet al te lichtvaardig naar.

Als een raadslid eenmaal het besluit heeft genomen, al dan niet in overleg met zijn fractie, is het gebruikelijk dat hij "een interpellatiedebat aanvraagt".

Terzijde: een dergelijke aanvraag behoort tot de gebruiken in de Tweede Kamer der Staten-Generaal. En is dus niet des gemeenteraads.

Terug naar de hoofdzaak: bestaat er een recht op interpellatie, en is dat een onvervreemdbaar recht?

Gemeentewet en interpellatie

In artikel 155 lid 2 Gemeentewet is te lezen dat een lid van de raad het recht heeft om aan de raad verlof te vragen tot het houden van een interpellatie.

Het recht van het raadslid omvat dus niet de interpellatie zelf. Nee, dat recht moet hij van de raad zien te krijgen. De raad moet namelijk "verlof" geven.

Hoe komt dat verlof tot stand: net als alle andere "producten" van de raad doordat de raad een besluit neemt. Zonder raadsbesluit heeft "de raad" niets voortgebracht.

Voor de totstandkoming van een raadsbesluit gelden specifiek de artikelen 29 lid 1 (stemquorum) en 30 lid 1 Gemeenterecht (besluitquorum).

Dus ook voor het raadsbesluit tot al dan niet geven van verlof voor het houden van een interpellatie. Die toestemming is er pas als de meerderheid van de aan de stemming deelgenomen hebbende raadsleden "voor" hebben gestemd. Pas dan is het felbegeerde verlof er!

En dan gaat de schoen wringen: als de meerderheid van de raadsleden "tegen" heeft gestemd, betekent dit niets anders dan dat er geen verlof is gegeven voor het houden van de interpellatie. En is het raadslid een illusie rijker.

Democratisch recht (?)

Geen verlof voor het houden van een interpellatie betekent niet dat een democratisch recht van een raadslid is geschonden. Een raadslid heeft namelijk geen zelfstandig recht op het houden van een interpellatie.

Dat recht gaat niet verder dan het vragen om verlof aan de raad voor het houden van een interpellatie.

De ervaring leert dat een door de (meerderheid van de) raad geweigerd verlof voor het houden van een interpellatie de gemoederen in de raad op minder prettige wijze beïnvloedt.

Verhoudingen raken verstoord en de balans tussen coalitie en oppositie krijgt een knauw. Dat leidt tot discussies omtrent de vraag of het de raad vrij staat om een eigen besluitquorum voor het geven van verlof voor het houden van een interpellatie in het RvO op te nemen.

Daar is de Gemeentewet duidelijk over: die ruimte heeft de raad niet. de raad zit met al zijn besluiten vast aan de hierboven vermelde quora uit de artikelen 29 en 30 Gemeentewet.

Mores

Toch kan er een lichtpunt zijn: naast de geschreven regels uit Gemeentewet en RvO kent elke raad ook zijn eigen gewoonteregels. Die noemen wij "mores".

Mores zijn ongeschreven gewoonteregels die binnen een groep organisch ontstaan en die de groep ook in stand houdt door zich eraan te houden. Dat is goed voor het groepsgevoel en geeft aan dat er een krachtige binding in de groep is.

Het is voorstelbaar de leden van de gemeenteraad het van belang vinden dat een interpellatie "gewoon" moet kunnen, ongeacht door welk raadslid. Dit in het kader van een optimaal functioneren van raad en raadslid.

In dat geval kan worden overeengekomen dat er geen stemming wordt gevraagd over een verzoek om verlof voor het houden van een interpellatie. En dan bepaalt artikel 32 lid 3 Gemeentewet dat er een interpellatie mag worden gehouden.